

Opinia merytoryczno-dydaktyczna o programie nauczania

Historia. Program nauczania dla klas 4–8 szkoły podstawowej. Podstawa programowa 2026

Autorzy programu: Barbara Walkowicz i Szymon Ciechanowski

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa

Cele kształcenia

Program nauczania historii został opracowany zgodnie z wymaganiami podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym; Dz. U. poz. 378).

Autorzy programu wskazują, że historia pomaga zrozumieć współczesny świat oraz miejsce ucznia w społeczeństwie i jego najbliższym otoczeniu. Program ma za zadanie pomóc w rozwijaniu postaw i umiejętności, które składają się na profil absolwentki i absolwenta szkoły podstawowej. Autorzy zwracają uwagę na wartości, kompetencje, sprawczość i wiedzę o obszarach kształcenia, które stanowią podstawę działań uczniów. Mają one pomóc uczniom zrozumieć świat i przygotować się do wyzwań przyszłości.

Wsparcie w realizacji programu nauczania wydawnictwa MAC Edukacja stanowią podręczniki, zeszyty ćwiczeń, przewodniki metodyczne dla nauczycieli, e-book, atlas historyczny oraz materiały dodatkowe dostępne w wersji cyfrowej.

Treści nauczania

Treści nauczania dotyczące Polski, Europy i świata zostały przedstawione chronologicznie i zawierają odwołania do historii lokalnej oraz obejmują zagadnienia z zakresu historii politycznej, społeczno-gospodarczej i kulturalnej. Uczeń rozpoczyna edukację historyczną w IV klasie od zagadnień wprowadzających do historii jako nauki, czyli poznaje znaczenie historii, rodzaje źródeł historycznych, warsztat pracy historyka oraz sposoby zdobywania wiedzy o przeszłości. Poznaje też historię rodzinną, lokalną i regionalną, a następnie zdobywa wiedzę o cywilizacji oraz historii starożytnej Grecji i Rzymu, w klasie V poznaje epokę średniowiecza, w klasie VI – epokę nowożytną do końca XIX wieku. W klasach VII–VIII nauczanie koncentruje się na historii najnowszej aż po najważniejsze zjawiska współczesnego świata.

Liczba zagadnień jest dostosowana do liczby godzin w każdej klasie i daje nauczycielowi możliwość realizacji projektów i doświadczeń edukacyjnych. Istotną wartością programu jest to, że autorzy zamieścili propozycje tematów doświadczeń edukacyjnych oraz projektów w ramach tygodnia projektowego, dostosowanych do zakresu treści przewidzianych do realizacji w danej klasie.

Przewidywane osiągnięcia

Przewidywane osiągnięcia uczniów w poszczególnych klasach są zgodne z wymaganiami podstawy programowej nauczania historii w klasach IV–VIII szkoły podstawowej. Osiągnięcia uczniów zapisano w postaci celów w trzech kategoriach: wiedzy (wiadomości), umiejętności

oraz postaw. Autorzy odnoszą się do osiągnięć uczniów w zakresie znajomości, rozumienia i właściwego stosowania terminów historycznych, a także znajomości postaci, dat i wydarzeń, posługiwania się mapą historyczną oraz umiejętności wynikających z treści nauczania w poszczególnych klasach.

Sposoby osiągania celów – metody nauczania i formy pracy na lekcjach

Aby zrealizować założone w programie cele kształcenia, nauczyciel musi aktywizować i motywować uczniów oraz proponować im ciekawe rozwiązania metodyczne. Celem tych działań jest zwiększenie zaangażowania uczniów w proces uczenia się, rozwijanie samodzielności myślenia, umiejętności analizy i interpretacji źródeł oraz kształtowanie kompetencji społecznych. Uczniowie będą mogli aktywnie uczestniczyć w odkrywaniu i wyjaśnianiu zjawisk historycznych. Autorzy zaproponowali aktywizujące metody nauczania, zwracając uwagę na rozwijane umiejętności uczniów. Pomocne dla nauczyciela będą propozycje wykorzystania wybranych metod nauczania oraz wskazanie tematów lekcji, na których można je zastosować. Program zawiera również zestawienie źródeł historycznych możliwych do wykorzystania w poszczególnych klasach zgodnie z omawianymi treściami.

Propozycje indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów

Zróżnicowanie zespołu klasowego wymaga od nauczyciela indywidualnego podejścia do każdego ucznia. Autorzy proponują sposoby indywidualizacji pracy na lekcjach, uwzględniając możliwości i predyspozycje uczniów, tempo pracy, ocenianie oraz szczególne uzdolnienia uczniów. Podkreślają, że stosowanie oceny wspierającej ma na celu pomaganie uczniowi w rozwoju i wskazywanie kierunku dalszej pracy, a nie jedynie podsumowanie osiągniętego wyniku.

Propozycje metod oceny osiągnięć uczniów

Autorzy określili kryteria wystawiania ocen klasyfikacyjnych uwzględniające wiedzę i rozumienie, umiejętności, aktywność oraz postawy uczniów. Podkreślono wagę umiejętności interpretowania źródeł, rozpoznawania intencji ich autorów, oceniania wiarygodności informacji oraz krytycznej analizy współczesnych tekstów kultury, takich jak filmy, gry czy przekazy medialne. W kryteriach oceniania uwzględniono realizację indywidualnych i zespołowych doświadczeń edukacyjnych, które stanowią istotny element nowej podstawy programowej. Działania te pozwalają uczniom aktywnie uczestniczyć w procesie poznawania historii, rozwijają samodzielność, odpowiedzialność oraz umiejętność współpracy.

Podsumowując, program nauczania *Historia dla klas 4–8 szkoły podstawowej* autorstwa Barbary Walkowicz i Szymona Ciechanowskiego jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym, uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej i metodycznej. Zawiera treści zgodne z podstawą programową. Jego forma daje kreatywnemu nauczycielowi duże możliwości stosowania różnorodnych metod i form pracy, w tym doświadczeń edukacyjnych oraz projektów zespołowych, z uwzględnieniem specyficznych i specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz warunków, w jakich funkcjonuje szkoła.

Dorota Batóg – nauczyciel historii,
doradca metodyczny w Samorządowym Ośrodku Doradztwa
Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach